

HFD 2018 ref. 53

Fråga om vapentillstånd för en enskild som är medlem i en sammanslutning för målskytte, när sammanslutningen inte är auktoriserad men ansluten till en sammanslutning som är det. Tillstånd kan inte vägras på den grunden att det skytte som bedrivs av den sammanslutning som den enskilde är medlem i, inte utövas i enlighet med den auktoriserade sammanslutningens skjutreglemente.

2 kap. 3 § första stycket vapenförordningen (1996:70)

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 2 juli 2018 följande dom (mål nr 6802-16).

Bakgrund

Det krävs tillstånd för att inneha skjutvapen. Tillstånd får meddelas endast för särskilt angivna ändamål. Om vapnet ska användas för skjutning ska den som ansöker om tillstånd visa att han eller hon kan handha ett sådant vapen som ansökan avser. För tillstånd till målskjutningsvapen av det slag som är aktuellt i detta mål krävs att sökanden antingen är ordinarie hemvärnsman eller ger in ett intyg från en sammanslutning för målskytte som visar att han eller hon är aktiv medlem i sammanslutningen. Sammanslutningen ska vara auktoriserad eller vara ansluten till en annan sammanslutning som är auktoriserad. Som ytterligare krav gäller att sammanslutningen inom ramen för sin verksamhet ska bedriva skytte med sådant vapen som ansökan avser.

R.S. ansökte hos Polismyndigheten om tillstånd för innehav av två halvautomatiska kulgevär för ändamålet målskjutning inom grenen ”fritt gevär”. Occursum Skytteförening hade utfärdat intyg om att han var aktiv medlem i föreningen och att föreningen var ansluten till den auktoriserade sammanslutningen Svenska Skyttesportförbundet. I intygen uppgav föreningen att Svenska Skyttesportförbundet i sitt skjutreglemente inte hade en tävlingsform för det slag av vapen som intygen avsåg.

Polismyndigheten avslog ansökningen. Enligt myndigheten får en förening som har anslutit sig till ett auktoriserat förbund bedriva skytte endast enligt detta förbunds reglemente och med de vapen som anges i det. Eftersom Occursum Skytteförening inte var auktoriserad och reglementet för det auktoriserade förbundet som föreningen var ansluten till inte omfattade grenen ”fritt gevär” ansåg myndigheten att kravet på auktorisation inte var uppfyllt.

Förvaltningsrätten avslog R.S:s överklagande.

R.S. överklagade vidare till kammarrätten som ansåg att det saknas stöd för uppfattningen att en ansluten förening bara har möjlighet att utfärda intyg avseende vapen och skyttegrenar som ingår i den verksamhet som den auktoriserade sammanslutningen bedriver och har reglerad i sina stadgar och styrdokument. Enligt kammarrätten hade Polismyndigheten därför inte haft fog för att avslå R.S:s ansökan med hänvisning till att kravet på auktorisation inte var uppfyllt. Kammarrätten, som konstaterade att myndigheten inte hade prövat övriga villkor för tillstånd, upphävde förvaltningsrättens dom och Polismyndighetens beslut samt visade målet åter till Polismyndigheten för fortsatt handläggning.

Yrkanden m.m.

Polismyndigheten yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska upphäva kammarrättens dom och fastställa myndighetens beslut samt anföra följande. De auktoriserade sammanslutningarnas regler för säker vapenhantering ska motverka och förebygga skador och olyckshändelser med skjutvapen. Säkerhetskraven varierar mellan olika vapentyper och skytteformer. När en skytteförening ansluter sig till ett auktoriserat förbund åtar sig föreningen att följa förbundets stadgar och säkerhetsregler för den form av skytte som ska utövas. En ansluten förening får därför inte utfärda intyg om aktivitet avseende andra vapen än sådana som ska användas enligt den auktoriserade sammanslutningens reglemente.

R.S. anser att överklagandet ska avslås.

Skälen för avgörandet

Frågan i målet

Målet gäller ansökan om vapentillstånd av en enskild som är medlem i en sammanslutning för målskytte, när sammanslutningen inte är auktoriserad men ansluten till en sammanslutning som är det. Frågan i målet är om tillstånd kan vägras på den grunden att det skytte som bedrivs av den sammanslutning som den sökande är medlem i, inte utövas i enlighet med den auktoriserade sammanslutningens skjutreglemente.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 1 § första stycket vapenlagen (1996:67) krävs tillstånd för att inneha skjutvapen. Av 3 § framgår att tillstånd får meddelas bl.a. enskilda personer och sammanslutningar för jakt- eller målskytte som har auktoriserats eller som är anslutna till en auktoriserad sammanslutning. För att en sammanslutning ska auktoriseras krävs enligt 17 § första stycket att den har en stabil organisation, kontinuerlig skytteverksamhet och ordning för säker vapenhantering.

I 2 kap. 4 § vapenlagen anges att en enskild person får meddelas tillstånd att inneha ett skjutvapen endast om den enskilde behöver vapnet för ett godtagbart ändamål. Av 5 § andra stycket framgår att tillstånd får meddelas endast för särskilt angivna ändamål och att tillstånd till innehav av skjutvapen för skjutning får meddelas endast om vapnet är lämpat för det ändamål som tillståndet ska avse.

Närmare föreskrifter om de förutsättningar som ska vara uppfyllda för att tillstånd ska medges finns i vapenförordningen (1996:70). Av 2 kap. 3 § första stycket framgår att den som ansöker om tillstånd till innehav av skjutvapen ska, om inte ansökan uteslutande avser annat ändamål än skjutning, visa att han eller hon kan handha ett sådant vapen som ansökan avser. För vissa angivna vapentyper uppställs särskilda krav.

När det gäller annat målskjutningsvapen än enhandsvapen, helautomatiskt vapen eller effektbegränsade vapen anges i 2 kap. 3 § första stycket 4 vapenförordningen som särskilt krav att sökanden ska vara ordinarie hemvärnsman eller aktiv medlem i en sammanslutning som antingen auktoriserats enligt vapenlagen eller är ansluten till en auktoriserad sådan och som inom ramen för sin verksamhet bedriver skytte med sådant vapen som ansökan avser. Intyg över aktivitet och, för den som inte har fyllt 18 år, skjutskicklighet och personlig lämplighet ska lämnas av styrelsen i sammanslutningen.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Vapenlagens auktorisationsförfarande för sammanslutningar för jakt- eller målskytte infördes 2015. Den prövning som ska göras vid en ansökan om auktorisation motsvarar den som tidigare skedde i samband med att en sammanslutning ansökte om vapentillstånd. Syftet med att dela upp prövningen i två led – dvs. dels ett auktorisationsförfarande, dels ett tillståndsärende – var att göra förfarandet öppnare och mer rättssäkert. Att låta auktorisation eller anslutning till en auktoriserad sammanslutning utgöra en förutsättning för att en sammanslutning ska kunna inneha vapen eller få utfärda vissa intyg ansåg regeringen också kunna bidra till en god kontroll av vapeninnehav och vapenhantering (prop. 2013/14:226 s. 18 f.).

Enligt vapenlagen gäller alltså numera att tillstånd att inneha vapen kan ges endast till sådana sammanslutningar som är auktoriserade eller som är anslutna till en auktoriserad sammanslutning. Genom vapenförordningen ställs motsvarande krav på en sammanslutning som en enskild sökande av vapentillstånd måste vara aktiv medlem i. Därutöver krävs enligt förordningen att sammanslutningen inom ramen för sin verksamhet bedriver skytte med sådant vapen som ansökan avser.

Polismyndigheten har gjort gällande att i de fall då en enskild sökande är medlem i en sammanslutning som inte själv är

auktoriserad, men är ansluten till en auktoriserad sammanslutning, är det inte tillräckligt att den anslutna sammanslutningen bedriver skytte med sådant vapen som ansökan avser. Enligt myndigheten krävs också att det vapen som ansökan avser ska användas enligt den auktoriserade sammanslutningens reglemente.

Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening ger utformningen av bestämmelsen i 2 kap. 3 § första stycket 4 vapenförordningen emellertid inte stöd för en sådan tolkning. Av ordalydelsen framgår inte annat än att det är den sammanslutning som den sökande är aktiv medlem i som inom ramen för sin verksamhet måste bedriva skytte med sådant vapen som ansökan avser. Något krav på att skyttet också måste utövas i enlighet med den auktoriserade sammanslutningens reglemente kan däremot inte utläsas. Om detta har varit avsikten har det således inte kommit till uttryck i förordningstexten. Inte heller i övrigt finns något rättsligt stöd för att uppställa ett sådant krav.

Högsta förvaltningsdomstolen instämmer därmed i kammarrättens slutsats att Polismyndigheten inte gjorde rätt när den nekade R.S. vapentillstånd på den grunden att förutsättningarna enligt 2 kap. 3 § första stycket 4 vapenförordningen inte var uppfyllda. Som kammarrätten har funnit bör målet visas åter till Polismyndigheten för prövning av övriga villkor för tillstånd.

Polismyndighetens överklagande ska därför avslås.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

I avgörandet deltog justitieråden *Jermsten, Ståhl, Askersjö, Baran* och *Andersson*. Föredragande var justitiesekreteraren Jenni Nordquist.

Förvaltningsrätten i Stockholm (2016-02-25, Clémentz):

Det är ostridigt att R.S. tillhör skytteföreningen Occursum och att föreningen i sin tur är ansluten till Svenska Skyttesportförbundet. Polismyndigheten har i yttrandet hit påstått att förbundet inte bedriver skytte med sådant vapen som R.S:s ansökan avser. R.S. har inte vederlagt påståendet.

De gevär som R.S. sökt tillstånd för är annat målskjutningsvapen än enhandsvapen, helautomatiskt vapen eller effektbegränsade vapen. Vid sådant förhållande krävs enligt 2 kap. 3 § första stycket 4. vapenförordningen att sökanden ska vara ordinarie hemvärnsman (inte aktuellt här) eller aktiv medlem i en sammanslutning som antingen auktoriserats enligt vapenlagen eller är ansluten till en auktoriserad sådan och som inom ramen för sin verksamhet bedriver skytte med sådant vapen som

ansökan avser. Skytteföreningen Occursum är inte auktoriserad. R.S. har inte heller vederlagt Polismyndighetens påstående att Svenska Skyttesportförbundet inte bedriver skytte med sådant vapen som R.S. sökt tillstånd för. Vid dessa förhållanden ska överklagandet avslås. – Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Kammarrätten i Stockholm (2016-12-14, Lindqvist, Ringvall och Olofsson):

Frågan i målet är om R.S. ska beviljas tillstånd att inneha två halv-automatiska gevär för ändamålet målskjutning.

För att tillstånd ska kunna beviljas krävs att R.S. behöver vapnen för ett godtagbart ändamål, att vapnen är lämpade för ändamålet samt att villkoret i 2 kap. 3 § första stycket 4 vapenförordningen är uppfyllt, antingen genom att R.S. är ordinarie hemvärnsman eller genom att han är aktiv medlem i en sammanslutning som endera auktoriserats enligt vapenlagen eller är ansluten till en auktoriserad sådan och som inom ramen för sin verksamhet bedriver skytte med sådant vapen som ansökan avser.

Parternas argumentation har i första hand kommit att avse om villkoret i 2 kap. 3 § första stycket 4 vapenförordningen ska förstås så att det för tillstånd krävs att den auktoriserade sammanslutning till vilken en förening är ansluten bedriver skytte i sådana skyttegrenar och med sådana skjutvapen som den enskildes ansökan om tillstånd avser, eller om bestämmelsen ska förstås så att det, för att tillstånd ska kunna beviljas, är föreningen som ska bedriva sådant skytte.

Vad gäller frågan om R.S. uppfyller villkoret i 2 kap. 3 § första stycket 4 vapenförordningen genom sin aktivitet i en skytteförening, gör kammarrätten följande bedömning.

I förarbetena till vapenlagen redogörs för vilka krav som gäller för att en sammanslutning ska bli auktoriserad och vilka regler som sammanslutningar som ansluter sig till de auktoriserade sammanslutningarna ska följa. Vidare framgår att intyg över bl.a. aktivitet ska kunna lämnas av en sammanslutning som auktoriserats eller av en därtill ansluten sammanslutning (prop. 2013/14:226 s. 52 och 28). Det framgår också att begreppet sammanslutning i författningstext avser sammanslutningar på alla nivåer (a.prop. s. 18 f.).

Enligt kammarrättens uppfattning går det inte att av bestämmelsens ordalydelse, några andra bestämmelser i vapenförordningen eller vapenlagen dra slutsatsen att det antingen är den auktoriserade sammanslutningen som inom ramen för sin verksamhet ska bedriva skytte med ett sådant vapen som ansökan avser eller att det är en till den auktoriserade sammanslutningen ansluten sammanslutning som ska bedriva sådant skytte. Bestämmelsen får snarare förstås såsom att såväl den auktoriserade sammanslutningen som en till denna ansluten sammanslutning kan uppfylla kraven i 2 kap. 3 § första stycket 4 vapenförordningen genom att bedriva skytte med sådant vapen som ansökan avser, dvs att de särskilda kraven i bestämmelsens första mening är uppfyllda om förbundet, föreningen eller såväl förbundet som föreningen

bedriver skytte med ett sådant vapen som ansökan avser. En följd härav är att det saknas stöd för uppfattningen att en skytteförening som är ansluten till en auktoriserad sammanslutning inte har möjlighet att utfärda föreningsintyg avseende vapen och skyttegrenar som inte ingår i den verksamhet som den auktoriserade sammanslutningen bedriver och har reglerad i sina stadgar och styrdokument. Den skytteförening som R.S. är medlem i och som har intygat hans aktivitet är ansluten till en auktoriserad sammanslutning. Kammarrätten finner därför att Polismyndigheten inte haft fog för att neka R.S. tillstånd att inneha kulgevären med hänvisning till att de särskilda kraven i 2 kap. 3 § första stycket 4 vapenförordningen inte är uppfyllda.

Huruvida R.S. behöver vapnen för ett godtagbart ändamål och om de är lämpliga för det skytte han avser att använda vapnen för i enlighet med vad som anges i 2 kap. 4 och 5 §§ vapenlagen har inte prövats av Polismyndigheten. Med hänsyn härtill och med beaktande av instansordningsprincipen ska underinstansernas beslut upphävas och målet visas åter till Polismyndigheten för handläggning i enlighet med det anförda.

Vad gäller frågan om R.S. uppfyller villkoret i 2 kap. 3 § första stycket 4 vapenförordningen genom uppgiften att han är ordinarie hemvärnsman, anser kammarrätten inte att det finns skäl att ifrågasätta denna uppgift eller de handlingar R.S. har ingett till stöd härför. Denna grund för ansökan har dock inte prövats av underinstanserna och bör därför lämpligen prövas i samband med den handläggning som Polismyndigheten har att göra med anledning av vad kammarrätten nyss anfört. – Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och Polismyndighetens beslut och visar målet åter till Polismyndigheten för fortsatt handläggning.